1 FOR 50 Mafunzo ya Hatua Zinazofuata

Kushughulikia Ushawishi wa Nje

Mwongozo wa Mwalimu wa Familia na Ulezi Somo la 10

MALENGO

- Kuelewa umuhimu wa ukuzaji wa tabia katika kuandaa watoto kushughulikia ushawishi wa nje
- Kuzingatia kanuni na maswali ya kimsingi ya kuwasaidia watoto wetu kushughulikia aina mbalimbali za ushawishi: mitindo, marafiki wasio Wakristo, mitandao ya kijamii na kielektroniki.
- Kuwaombea watoto wetu

MAELEZO YA SOMO

Watoto wetu daima wanakabiliwa na ushawishi wa nje. Iwe ni mwelekeo wa kitamaduni, uhusiano mwingine katika maisha ya mtoto, au vyombo vya habari, haya yote yanaweza kuathiri moyo na tabia ya mtoto. Somo hili huwasaidia wazazi kuwaongoza watoto wao kushughulikia ushawishi wa nje kwa njia ya kuwaongoza watoto wao na kuongoza ukuaji wao katika utauwa na tabia.

MUHTASARI WA SOMO

• Kujitayarisha: Wiki Gani!	10
• Tabia Huanza na Moyo	10
• Kushughulikia Mitindo	10
• Kushughulikia Ushawishi Mwingine wa Nje	30
• Kumaliza	10
Takriban Jumla ya Muda	**70**

MAELEZO YA JUMLA YA MAANDALIZI

- Andaa moyo wako/omba
- Soma somo lote kabla ya wakati
- Fanya marekebisho inavyohitajika kwa mpangilio wako
- Kusanya nyenzo

KUMBUKA**:** *Katika maandalizi ya somo la leo, washiriki wanapaswa kuwa na kitu au picha ya kitu ambacho ndio mtindo unaopendelewa na watoto au vijana leo.*

Maandiko yanatumika katika somo hili:

- Danieli 1:1-8
- 1 Wathesalonike 5:23-24

Nyenzo zinazohitajika kwa somo hili:

- Biblia
- Vidokezo vya Mshiriki
- Ubao mweupe au chati mgeuzo na vyombo vya kuandikia
- Mpira
- Vitu au picha za mitindo/mienendo ya sasa katika utamaduni (iliyoletwa na washiriki)
- 3-6 karatasi kubwa za karatasi

Video:

- Shiriki, Utunzaji, Furaha

KUJITAYARISHA

Dakika 10

Wiki iliyoje!
(Wagawe washiriki katika makundi mawili; kisha wapange umbali wa mita mbili wakitazamana. Kuwa na kitu cha kutupa.) Mambo mengi huathiri maisha ya watoto wetu. Mchezo huu ni shindano la kuona ni timu gani inayoweza kufikiria michezo, video, muziki, TV, n.k. nyingi zaidi zinazoathiri maisha ya mtoto. Timu #1 itapata mpira na kupaza sauti kwa jibu moja, kisha kutupa mpira kwa timu #2 wanaopaza sauti jibu lingine. Rudi nyuma na mbele hadi timu ipate mapigo matatu. Utapokea onyo ukirudia jibu au kuchukua zaidi ya sekunde kumi kujibu.

Chaguo la Video: Shiriki Furaha ya Utunzaji (https://www.youtube.com/watch?v=PIQ9uKobmP0)

Tunafahamu sana ulimwengu ambao watoto wetu wanaishi. Vitu vyote tulivyotaja vinaathiri watoto wetu kwa njia fulani. Lakini kama wazazi, Mungu ametuweka katika mojawapo ya nafasi zenye ushawishi mkubwa katika maisha ya watoto wetu. Katika somo hili tutajadili athari za nje na jinsi ya kuzitumia kama fursa za kuwasaidia watoto wetu kukua katika tabia ya kimungu.

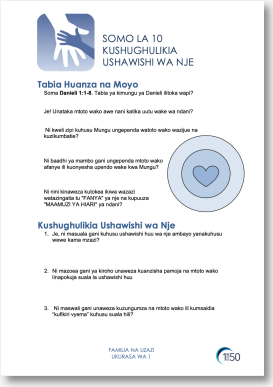
SOMO LA 10
KUSHUGHULIKIA USHAWISHI WA NJE

Tabia Huanza na Moyo

Soma **Daniel 1:1-8**. Tabia ya kimungu ya Daniel ilitoka wapi?

Je! Unataka mtoto wako awe nani katika utu wake wa ndani?

Ni kweli zipi kuhusu Mungu ungependa watoto wako wazijue na kuzikumbatia?

Ni baadhi ya mambo gani ungependa mtoto wako afanye ili kuonyesha upendo wake kwa Mungu?

Ni nini kinaweza kutokea ikiwa wazazi watazingatia tu "FANYA" ya nje na kupuuza "MAWAZO YA NDANI" ya ndani?

Kushughulikia Ushawishi wa Nje

1. Je, ni masuala gani kuhusu ushawishi huo wa nje ambayo yanakuhusu wewe kama mzazi?
2. Ni maazaa gani ya kisiho unaweza kuanzisha pamoja na mtoto wako linapokuja suala la ushawishi huu
3. Ni maswali gani unaweza kuzungumza na mtoto wako ili kumsaidia "kufikiri vyema" kuhusu suala hili?

FAMILIA NA UZAZI
UKURASA WA 1

TABIA INAANZA MOYONI

Dakika 10

Soma **Danieli 1:1-8.** Danieli alichukuliwa kutoka katika nyumba yake na utamaduni wake na kuwekwa katika taifa linalojulikana kwa njia yake ya maisha isiyomcha Mungu. **Lakini alipokabiliwa na uamuzi kuhusu jinsi angeshughulikia ushawishi wa nje wa amri ya mfalme, Danieli alifanya nini? Aliwezaje kufanya hivi?**

> **Tabia ya kimungu ya Danieli ilitoka wapi?** (Pata majibu. Soma tena mstari wa 8.) Ilitoka ndani. Daniel aliamua, au **"alikusudia moyoni mwake"** (NKJV) kumfuata Mungu wake na kutokula chakula cha mfalme.

(Chora moyo ubaoni na uandike, “KUWA” kwa ndani, kama kwenye mchoro.) Kama wazazi, ni muhimu kwetu kuona kwamba tabia ya kweli ya kimungu katika maisha ya mtoto inatiririka kutoka ndani kisha kwenda nje. Huanza na moyo wa mtoto - yeye ni nani ndani. **Je! Unataka mtoto wako awe nani katika utu wake wa ndani?** (Pata majibu.)

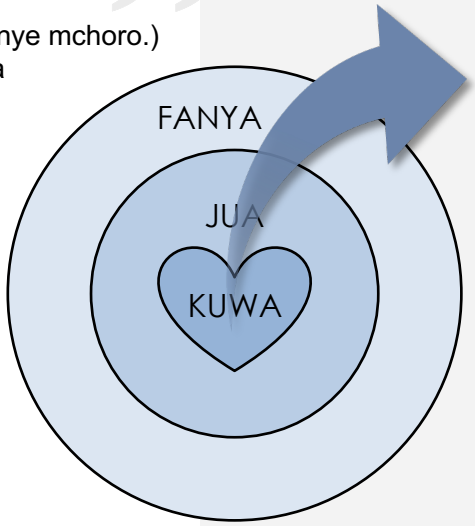

(Chora duara linalofuata na kuandika, “JUA.”) Mungu anapobadili moyo wa mtoto, yeye pia hubadili mawazo yao. Kweli wanazojifunza kumhusu yeye na Neno lake huwa halisi na za kibinafsi, si habari tu. **Ni kweli zipi kumhusu Mungu ambazo ungependa watoto wako wazijue na kuzikubali?** (Pata majibu.)

Nini kinatokea Mungu anapogeuza moyo na mawazo ya mtoto? (Pata majibu. Chora duara la nje na uandike, "FANYA.") Mungu anapobadilisha moyo wa mtoto, atazaa matunda ya kiroho, akichagua kufanya kile kinachomheshimu Mungu. **Ni mambo gani ungependa mtoto wako afanye ili kuonyesha upendo wake kwa Mungu?**

Ni rahisi kuzingatia kile watoto hufanya na kujaribu kubadilisha tabia zao zisizofaa. **Lakini nini kinaweza kutokea ikiwa wazazi watazingatia tu "FANYA" ya nje na kupuuza "KUWA" ya ndani?** (Majibu yanaweza

kujumuisha watoto kwa kweli hawamjui Bwana; wanachagua kutomfuata wakiwa wakubwa, n.k.)

> Je, hii inamaanisha watoto hawahitaji sisi kuwaongoza katika tabia zao? Hapana! Mungu ametuambia tuwafundishe watoto wetu njia zake. Ingawa Biblia haisemi, inaelekea kwamba wazazi wa Danieli walimzoeza kumfuata Mungu na sheria zake.Tunahitaji pia kuwafundisha watoto wetu kumfuata Mungu na kuwasaidia kuanzisha mazoea ya kiroho katika maisha yao. Matendo haya yanatoa nafasi kwa Roho Mtakatifu kubadilisha mitazamo ya mioyo yao.

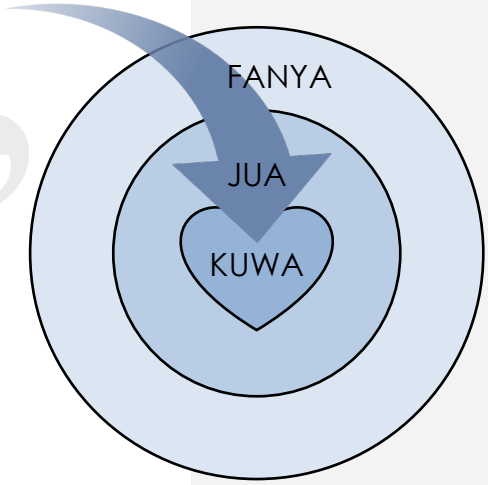

Kwa mfano, unaanzisha mazoezi ya muda wa maombi na mtoto wako kila usiku kabla ya kulala (FANYA). Baada ya kufuata utaratibu huo mfululizo, mtoto ANAJUA kwamba maombi ni muhimu. Kwa msaada wa Roho Mtakatifu, hatimaye mtoto huendeleza maisha yake ya maombi (KUWA). (Waalike washiriki kushiriki na wenzao mfano wa kuendeleza mazoea ya kiroho na watoto wao.)

> Tunahitaji kukumbuka kwamba mabadiliko yoyote ya kudumu katika maisha ya mtoto wetu daima huja kupitia moyo. Roho Mtakatifu anapobadilisha mioyo yao, tabia ya kimungu itatiririka na kuzaa matunda ya kumheshimu Kristo, yanayoonekana.

Utaratibu huu unakuwa muhimu sana tunapoangalia sasa kushughulikia ushawishi wa nje katika maisha ya watoto wetu. Badala ya kuwaambia tu watoto wetu la kufanya na kufikiri, tutachunguza njia za kuwasaidia wote wawili kuwa na mazoea ya kiroho NA kufikiri kwa bidii, kutambua, na kufanya maamuzi yanayotokana na kazi ya Mungu mioyoni mwao.

KUSHUGHULIKIA MITINDO

Dakika 10

(Andika “Mitindo” ubaoni. Kisha waalike washiriki kushiriki kipengee walicholeta au kuzungumzia mtindo maarufu.) Mara nyingi wazazi hueleza wasiwasi wao kuhusu aina za mambo yanayowavutia watoto wao na jinsi makampuni yanavyowatangazia/wahimiza kwa ukali. Kwa miongo kadhaa, watoto wamekuwa wakinunua na kukusanya chochote ambacho watangazaji wanauza! **Ni mtindo gani ulilazimika kuwa nao ulipokuwa mtoto?** (Pata majibu.)

Kushughulikia mitindo, kama vile ushawishi mwingine wowote wa nje, ni fursa kwetu kuwafunza watoto wetu na kuwafundisha jinsi ya kufikiria, na kufanya maamuzi mazuri bila kufuata tu kile makampuni yanawasukumia. Hebu tuanze kwa kujibu maswali manne muhimu kuhusu mitindo mamboleo. Kisha tutarudia mchakato huu na athari kadhaa za ushawishi wa nje. (Jadilini maswali manne kama kundi kubwa. Majibu yanawezekana yamejumuishwa chini ya kila swali.)

1. **Ni masuala gani yanayokuhusu wewe kama mzazi kuhusu mitindo mamboleo?**
   - Watoto wanataka kitu kwa sababu wengine wanacho - shinikizo la rika
   - Gharama
   - Inaweza kujenga mawazo ya mali na uchoyo

2. **Je, ni mazoea gani ya kiroho unaweza kuanzisha pamoja na mtoto wako linapokuja suala la mitindo?**
   - Watoto wanapaswa kulipia vitu kwa baadhi ya pesa zao wenyewe
   - Kutoa zaka kila mara huchukua kipaumbele kuliko kununua kitu kipya
   - Liangalieni Neno la Mungu pamoja na kuliombea
   - Chunguza bidhaa kabla ya kuinunua
3. **Ni maswali gani unaweza kujadili na mtoto wako ili kumsaidia "kufikiri vyema" kuhusu suala hili?**
   - Kwa nini unataka hii? (Shinikizo la rika? Kukubalika? Nyingine?)
   - Je, unahitaji hii ili kuwa na furaha kabisa? Ikiwa ndivyo, kwa nini?
   - Je, kuwa na kipengee/kifaa hiki kunaweza kuathiri vipi vipaumbele au mitazamo yako?
   - Je, huu ni uwekezaji mzuri wa rasilimali ambazo Mungu ametupa?
4. **Ni Maandiko gani unaweza kutazama pamoja na mtoto wako yanayozungumzia uvutano huu hasa?**
   - Mithali 2:1-11
   - Mithali 28:25
   - Mathayo 6:19-21
   - Warumi 12:2
   - 1 Wakorintho 10:23
   - Wakolosai 3:1-4

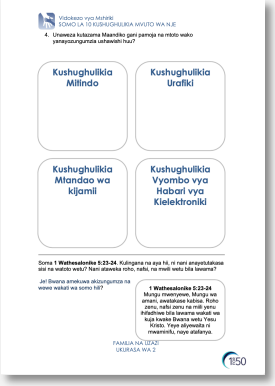
Vidokezo vyo Mahiri:
SOMO LA 10 KUSHUGHULIKIA MVUTO WA NJE

4. Unaweza kutazama Maandiko gani pamoja na mtoto wako yanayozungumzia uathiriwishi huu?

Kushughulikia Mitindo

Kushughulikia Urafiki

Kushughulikia Mitandao wa kijamii

Kushughulikia Vyombo vya Habari vya Kielektroniki

Soma **1 Wathesalonika 5:23-24**. Kulingana na aya hii, ni nani anayetukuzwa sisi na watoto wetu? Nani ataweka roho, nafsi, na mwili wetu bila lawama?

Je! Bwana anwekuwa akizungumza na wewe wakati wa somo hili?

1 Wathesalonika 5:23-24
Mungu mwenyewe, Mungu wa amani, awatakase kabisa. Roho zenu, nafsi zenu na mili yenu, ihifadhiwe bila lawama wakati wa kuja kwake Bwana wetu Yesu Kristo. Yeye aliyewaita ni mwaminifu, naye atafanya.

FAMILIA NA UZAZI
UKURASA WA 2

KUSHUGHULIKIA VISHAWISHI VINGINE VYA NJE Dakika 30

Urafiki na Watoto wasio Wakristo: Karibu kila mahali wanapoenda, watoto wetu watakutana na watoto wengine ambao hawamjui Yesu. Tukiwa wazazi, tunahitaji kuwasaidia watoto wetu wafikiri kwa hekima kuhusu kuchagua marafiki wao**.**

Mitandao ya Kijamii (Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp, SnapChat, kutuma ujumbe mfupi): Mitandao ya kijamii imekuwa mojawapo ya njia maarufu kwa watoto na vijana kuwasiliana na wenzao. Ingawa si mitandao yote ya kijamii ni mbaya, ikitumiwa bila busara, inaweza kuathiri vibaya tabia na uhusiano wa mtoto wetu na wengine. Tunahitaji kuwawekea watoto wetu mipaka ifaayo na kuwasaidia wafikie mitandao ya kijamii kwa njia inayomtukuza Mungu**.**

Vyombo vya Habari vya Kielektroniki (filamu, muziki, michezo ya video, Intaneti): Vyombo vya habari vya kielektroniki vinaweza kutumiwa kwa utukufu wa Mungu. Bado katika ulimwengu ulioanguka, wanaweza pia kuunda maadili ya watoto wetu kwa njia ambazo hazipatani na Maandiko. Watoto wanahitaji mwongozo wetu wanapokumbana na ushawishi wa vyombo vya habari kila siku.

(Wagawe washiriki katika vikundi vitatu na kipe kila kikundi mojawapo ya athari zilizo hapo juu. Wape kila kikundi karatasi kubwa na waambie wajibu maswali manne katika maelezo yao ya washiriki kwa ushawishi wao waliopewa. Baada ya dakika kumi, rudi pamoja na waalike vikundi kuripoti majibu yao. Tumia sehemu zifuatazo kuongeza mawazo yoyote ya ziada.)

Note: These are only a few of the outside influences in a child's life. If there are other influences more prevalent in your culture, you can add them as you teach this section.

Kushughulikia Urafiki na Watoto Wasio Wakristo

1. **Ni masuala gani yanayokuhusu wewe kama mzazi kuhusu watoto wako kuwa marafiki na wasio Wakristo?**
   - Tabia ya watoto wasioamini
   - Watoto wanamshinikiza mtoto wako kufanya kitu kibaya au kisicho salama
   - Kumwonyesha mtoto wako kwa imani, mawazo na tabia zisizo za Mungu
2. **Ni mazoea gani ya kiroho unaweza kuanzisha pamoja na watoto wako inapokuja suala la kuwa na marafiki wasio Wakristo?**
   - Daima kukutana na mtoto na wazazi wao kabla ya kufanya shughuli
   - Ombea pamoja marafiki wasiomjua Yesu
   - Mfundishe mtoto wako jinsi ya kuwa rafiki mzuri
   - Weka miongozo ya kile utakachomruhusu mtoto wako kufanya na rafiki asiye mwamini (hudhuria matukio mbalimbali ya kidini, n.k.)
   - Mtayarishie mtoto wako kushiriki injili na rafiki yake kwa huruma na upendo
3. **Ni maswali gani unaweza kujadili na watoto wako ili kuwasaidia "kufikiri vyema" kuhusu suala hili?**
   - Kwa nini unataka kuwa marafiki naye?
   - Nani anashawishi nani? Je, unawaongoza kuelekea kwa Yesu au wanakuvuta mbali na Yesu?
   - Unafikiri nini kuhusu _____ (jambo ambalo mtoto alifanya au kusema)?
   - Ni shughuli gani za kufurahisha ungependa kufanya na rafiki yako?
4. **Ni Maandiko gani unaweza kutazama pamoja na watoto wako yanayozungumzia uvutano huu hasa?**
   - Mithali 12:26
   - Mithali 22:24-25
   - Isaya 52:7
   - Mathayo 5:13-16
   - Mathayo 9:9-13
   - 1 Wakorintho.15:33

Kukabidhi Mitandao ya Kijamii

1. **Ni masuala gani yanayokuhusu wewe kama mzazi kuhusu matumizi ya mitandao ya kijamii ya Watoto wako?**
   - Ufikiaji wa haraka wa maelezo ambayo hutaki mtoto wako awe nayo
   - Uonevu/unyanyasaji kwenye mtandao
   - Kuchapisha mambo ambayo si salama, yasiyo ya fadhili, au yasiyofaa bila kufikiria matokeo
   - Muda unaotumika kwenye vifaa na jinsi insvyo adhiri uhusiano halisi wa ana kwa ana
   - Kutuma ujumbe wa ngono
2. **Ni mazoea gani ya kiroho unaweza kuanzisha na watoto wako inapokuja kwenye mitandao ya kijamii?**
   - Hakuna vifaa kwenye meza ya chakula cha jioni
   - Fuatilia mtoto wako kwa kuwa rafiki yake wa Facebook
   - Usiwaruhusu kufungua akaunti hadi wawe na umri wa kutosha
   - Weka umri ambapo wanaweza kuwa na simu au kompyuta
   - Punguza muda ambao wanaweza kutumia kwenye vifaa
   - Weka mfano mzuri kwa jinsi unavyotumia mitandao ya kijamii
   - Weka utaratibu wa mambo mnayofanya pamoja kama familia ili kuwasaidia watoto kuona thamani ya mwingiliano wa kibinafsi
3. **Ni maswali gani unaweza kujadili na watoto wako ili kuwasaidia "kufikiri vyema" kuhusu suala hili?**
   - Uliona chapisho la_____? Ulifikiria nini juu yake?Ikiwa Yesu angekuwa kwenye mitandao ya kijamii, unadhani angechapisha nini?

- Je, hilo ni jambo ambalo ungesema ikiwa ungekuwa ana kwa ana na mtu huyo? Kwa nini au kwa nini?
- Je, unafikiri muda tunaotumia kwenye mitandao ya kijamii huathiri vipi uhusiano wetu na wengine? Na Yesu?

4. **Ni Maandiko gani unaweza kutazama pamoja na watoto wako yanayozungumzia uvutano huu hasa?**
   - Mithali 10:12
   - Mithali 18:1-9
   - Wagalatia 6:4
   - Waefeso 4:29
   - Wakolosai 4:5-6
   - Yakobo 1:19

Kushughulikia Vyombo vya Habari vya Kielektroniki

1. **Ni masuala gani kuhusu jinsi watoto wako wanavyotumia vyombo vya habari vya elektroniki ambayo yanakuhusu wewe ukiwa mzazi?**
   - Maudhui ya vurugu, ngono, lugha
   - Watoto wanaona mambo yasiyofaa umri wao (yanaweza kuwa ya kutisha au ya picha)
   - Nyimbo, hadithi-simulizi zinazokuza na kutukuza njia ya maisha isiyo ya kimungu
   - Uraibu wa michezo ya kubahatisha
2. **Ni mazoea gani ya kiroho unaweza kuanzisha pamoja na watoto wako inapohusu vifaa vya kielektroniki?**
   - Sikiliza nyimbo, tazama vipindi vya TV na filamu Pamoja
   - Tambua ni muda gani watoto wanaweza kuwa kwenye kompyuta au kucheza michezo ya video
   - Uwe familia iliyoelimika - soma kuhusu filamu au mchezo wa video kabla ya kufanya uamuzi
3. **Ni maswali gani unaweza kujadili na watoto wako ili kuwasaidia "kufikiri vyema" kuhusu suala hili?**
   - Kuna tofauti gani kati ya picha nzuri na picha mbaya?
   - Unaweza kufanya nini ikiwa unaona kitu ambacho unajua hupaswi kuona?
   - Je, maneno/michezo/filamu hizi hutusaidia kumfikiria Mungu na wengine kwa njia ifaayo? Kwa nini?
   - Tunaweza kutumiaje vyombo vya habari vya kielektroniki kumheshimu Yesu?
4. **Ni Maandiko gani unaweza kutazama pamoja na watoto wako yanayozungumzia uvutano huu hasa?**
   - Zaburi 101:3-4
   - Mathayo 6:22-23
   - Wafilipi 4:8
   - Wakolosai 3:17
   - 1 Wathesalonike 5:21-22
   - 1 Yohana 2:15-17

Kila wakati watoto wetu wanakabiliwa na uvutano wa nje, wazazi wana nafasi ya kuwafundisha. Nyakati hizi zinazoweza kufundishika huruhusu wazazi na watoto kutathmini na kuzungumza kupitia chaguzi zinazowezekana kutoka kwa mtazamo wa kiroho. Lengo letu ni kwamba watoto wetu watake kufanya yaliyo sawa na ya kimungu, wajifunze kujifanyia maamuzi bora zaidi.

KUMALIZA

Dakika 10

Kama wazazi wanaowapenda watoto wetu, tunaweza kulemewa kwa urahisi tunapozingatia ushawishi na athari hizi na kama tunazishughulikia au la kwa njia ifaayo katika maisha ya watoto wetu. Lakini tunaweza kupata nguvu katika ahadi hii ya Mungu tunayopata katika Maandiko.

Soma 1 Wathesalonike 5:23-24.

> **Kulingana na aya hizi, ni nani anayetutakasa sisi na watoto wetu? Ni nani atakayeifanya roho, nafsi na mwili wetu kuwa bila lawama?**

Mungu ndiye anayetakasa roho ya mtoto wetu (KUWA), nafsi yao (JUA) na miili yao (FANYA). Tunahitaji kumwamini kwa kila eneo la maisha yao. Yeye na yeye pekee ndiye anayeweza kubadilisha mioyo yao, na kuleta matunda ya nje tunayotamani wazae. Inatia moyo sana kujua kwamba yeye ni mwaminifu na atafanya hivyo!

Je, Bwana amekuwa akizungumza nawe wakati wa somo hili? (Sikia majibu kadhaa.)

Funga kwa muda wa maombi ya kikundi yaliyoongozwa ukiomba:

- Mungu atupe hekima tunaposhughulikia athari za nje katika maisha ya watoto wetu
- Mungu aibadilishe mioyo ya watoto wetu
- Mungu awasaidie watoto wetu kusimama imara na kuishi kwa ajili yake katikati ya mivuto yote inayowakabili

1 Wathesalonike 5:23-24
Mungu mwenyewe, Mungu wa amani, awatakase kabisa. Roho zenu, nafsi zenu na miili yenu ihifadhiwe bila lawama wakati wa kuja kwake Bwana wetu Yesu Kristo. Yeye aliyewaita ni mwaminifu, naye atafanya.